

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

הטובה הגנוז בתוך ההסתר והצער

לתלמידיו שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובהכרח כלולים בדבריו גם אלו המעשים המפורטים בפרשיות התוכחה, ואף אם הם נראים לפנינו כרעות מוטל עלינו לדעת שרחמים גנוזים בתוכם. ועל פי הדברים אמרתי לפרש כונת הכתוב (שמות טו, א) 'ה' איש מלחמה ה' שמו' שבא הכתוב לגלות מידתו הטובה של הקב"ה שגם בשעה שעליו לעשות דין ומשפט ולהיות 'איש מלחמה' עם הרשעים, 'הויה' שמו' כי מכוון את דרכו להענישם באופנים שיתהפכו לטובה ברבות הימים, כי אחר שיצאו את עוונם, אז יתהפכו הסיבות המצערות לשמש לטובה.

ועל זה אמרנו גם לפרש כונת הכתוב (תהלים קו, א) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', דהנה גם בעת רעה הלוא חייבים להודות כשם שמברך על הטובה (ברכות דה), וזאת היא הוכחה שגם הרעה היא טובה, ועל זה אמר 'הודו להויה' היינו על בחינת הרחמים, וזאת גם בשעה שעדיין נחשב הוא בעיני בשר לדין, והטעם 'כי טוב' - כי עלינו להאמין שטוב גנוז בה, כי מאת ה' לא תצא הרעות, ואם תאמר, הרי בפועל אין הטובה ניכרת, לזה משיב הלאה 'כי לעולם חסדו' כלומר, הקב"ה היודע עתידות, אין פעולותיו מחושבים לשמש כסיבות אל ה'הוה' בלבד, אלא עושים רושם גם 'לעולם' היינו על הדברים העתידיים להתרחש, והוא יתברך יודע שבעתיד יתהפכו אלו הרעות לטובה בנסיבות הזמן.

ועלינו לדעת שעצם האמונה שמאתו לא תצא הרעות כוחה גדול לגלות את הטוב הגנוז בהרע, וכלשונו של מרן בעל ה'תניא' ז"ע באגרת הקודש (סוף אגרת א) וז"ל: 'ואם כן הכל טוב בתכלית רק שאינו מושג ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי שבאמונה זו שמאמין שהרע הנדמה בגלוי כל חיותו הוא מטוב העליון שהיא חכמתו יתברך שאינה מושגת והיא העדן שלמעלה מעוה"ב הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז, עכ"ל.

עבודה זו היא קלה בכמותה וכבידה באיכותה, כי בדקות ספורות יכולים לפרש להאדם מהי חובתו בשעה שההסתר היא מנת חלקו. אבל לקיימה בפועל, לשמוח בשעה זו באמת מתוך אמונה בהירה שהכל לטובה זוהי עבודה הצריכה יגיעה עצומה, אך עלינו לדעת שזוהי הרצון העליון בשעה קשה זו, להאמין שכך הוא באמת, זהו באמת טובתו בין אם ניכרים הדברים בעין בין אם לא.

וכן נפסק הלכה למעשה בשו"ע (אורח חיים סימן רכב סעיף ג ברימ"א), וז"ל: 'חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלימה ובנפש חפציה, כדרך שמברך בשמחה על הטובה, כי הרעה לעובדי השם היא שמחתם וטובתם, כיון שמקבל מאהבה מה שגורו עליו השם נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד את ה', שהיא שמחה לו, עכ"ל השו"ע.

וכשהאדם רואה שאין הוא מסוגל לזה, מוטל עליו לחזור ולשגן בינו לבין עצמו שמהש"ת לא תצא הרעות, ובהכרח שזוהי לטובתו, עד שאכן יאמין במה שמוציא מפיו, וכמאמרו של הרה"ק מקאברין על מאמר הכתוב (תהלים קט, א) 'האמנתי כי אדבר' שהזכיה ליהאמנתי הוא כש'אדבר' ואשגן לעצמי דברי אמונה, כי הדיבור פועל בפנימיות הנפש. ואז יקווה לראות איך עצם הרע הנפך לטוב.

והשמתי אני את הארץ ושממו עליה איביכם

ה'שבים בה: (כ, לב)

ופירש"י: והשמתי אני את הארץ - זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה: הנה עומדים אנו באמצע תוכחה קשה מנשוא, ולאחר שהכתוב מתנבא על ריבוי הצרות הקשות אם חלילה נסור ממשפטי התורה מודיענו במקרא שלפנינו שבנוסף גם יגרש אותנו הקב"ה מארצינו ח"ו, ומסיים הכתוב ואומר: 'ושממו עליה איביכם היושבים בה', והדעת נותנת לפרש גם תיבות אלו לרעה ח"ו, מאחר שהדברים נאמרו בתוך הדברים הקשים כגידין, כשגם לאחריהם מקראות המנבאים על רעת גורלינו באם ח"ו לא נשמור את משפטי ה'. ואכן יש שפירשו את משמעות הדברים לרעה (ראה רש"י חזקוני) שהוא מלשון 'תמהוין', שהאויבים יתמהו ויתפלאו על גזירה קשה זו לגרש את ישראל מארצם ולהנחילם לאחרים, כי נראה הדבר כאילו הקב"ה המיר את ישראל באומות אחרות ח"ו. ואין לך רעה קשה מזו.

אולם לפלא הוא שרש"י ממאן בפירוש זה, ועל אף היותו עומדים בין תוכחה לתוכחה מפרש את הדברים לטובה, שהקב"ה ישגיח שלא ימצאו האויבים נחת בארץ ישראל, וכתוצאה מכך תהיה הארץ שוממה מיושביה, וזאת כדי שלאחר זמן כשישובו בני ישראל לצורם, יישש שוב הקב"ה להטיב עם ישראל ולהעלותם שוב ארצה, ואז לא יצטרכו ישראל לעמוד על נפשם מול אלו שיתנחלו בנחלתם.

אולם מאחר שהדברים נאמרים על עידן של הסתר פנים יכולים לפרש פשוטו של מקרא לרעה גם לפי רש"י, ולומר שמאחר שהגויים לא ימצאו נחת רוח בארצם תהיה זו נראית כבשורה בלתי טובה לישראל, כי גם אם יקו עוד לחזור ברבות הימים אל ארצם יודעו בעודם בגלות שנהפכה ארץ פרי למליחה מרעת יושבי בה, וידמו בנפשם שגם אחר שיחזרו לא ימצאו בה קורת רוח כמקדם, אולם רש"י מודיענו שלאמיתו של דבר טובה גנוז בגויה, ומאת ה' היתה זאת להחזירם אל נחלתם בלא טורח.

ועלינו ללמוד מזה הפרט על הכלל כולו, אם זה הכתוב הוא רק צרה לפנינו ולשעתה, וברבות הימים אמורה היא להיגלות כטובה, כך כל פרטי התוכחה כולה נראים כרעות לפנינו ולשעתם, אולם ברבות הימים יתבררו כל פרטיה לטובות ולנחמות. דאם לא כן למה יאמרו שהפלה התורה מקרא אחד לטובה בתוך המקראות המדברות לרעה? ובנוסף יש להבין אם שעת רוגז עתה למה יזכיר כלל שום טובה? אם לא שנאמר כדברינו כי הרוגז אינו כי אם לפנינו, אולם אהבתו יתברך לא פסקה מישראל אפילו לרגע כמימרא, וכל הקללות אמורים להתהפך לברכות.

ואכן הרבה צדיקים בדורות עברו היו מרבים לפרש את פסוקי התוכחה לטובה, ואם כן אף אם נאמר שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, מכל מקום נאמנים עלינו דברי רבי עקיבא שלימד

פר' נדה בחקתי
כ"ו אייר תשפ"א
 אבנת פקד'ה
 זמני הרלקת הגרות ומרצ'ש
 הרה"צ 6:48
 מוצש"ק 8:05
 ר"ת 8:42
 סוף זמן קריאת שמע ותפילה
 סוף ק"ש א' 8:20 | סוף ת"א א' 9:45
 סוף ק"ש ב' 9:08 | סוף ת"ב ב' 10:17
 זמנים לפי שעות קיץ |
 גילוי מס':
565

טיב המערכת

וישבתם על הארץ לבטח

אתה נוסע במכונית - שלך, נכנס לבית - שלך, ורואה את הילדים - שלך, הכל שלך, ופתאום באמצע החיים אתה תולה שלט ענק האומר: כלום לא שלי, הכל שייך לבורא העולם! לבטח השכנים והחברים לא יבינו מה קורה אתך, אולי קרה לך משהו, אבל את האמת אתה יודע טוב מאוד, האמת היא שהכל שייך לבורא העולם וכל מה שיש לי וכביכול שייך לי - קיבלתי מהש"ת כפקדון, ועלי לזכור זאת תמיד.

הקב"ה נתן לנו את מצוות השמיטה, שבה אנטנו מצויים על שמיטת קרקעות ועבדים והלוואות, בקיצור כל הדברים החשובים והיקרים נהיים בפתע פתאום מופקרים, לא שלנו, פתאום ביום בהיר אחד אדם נכנס לשדה שלו ואנשים זרים מטיילים בתוכה ולוקחים ואוכלים, והוא בתוכם, ואין לו שום זכויות לקחת לפני כולם, או יותר מהם, הוא בדיוק כמו כולם, אם אדם מקיים את ציוויו של הבורא הרי טוב, ואם לאו, הרי לקב"ה יש הרבה דרכים לקיים את גזירתו, וכך מביא רש"י בפרשתנו 'וישבתם על הארץ לבטח' - שבעוון שמיטה ישראל גולים, שנאמר: אז תרצה הארץ את שבתותיה והרצת את שבתותיה, ושבעים שנה של גלות בבל, כנגד שבעים שמיטות שבטלו היו, דהיינו, לאחר שנכנסו ישראל לארץ ביטלו שבעים שמיטות, וכנגדם היו בגלות בבל שבעים שנה, ובאותם שנים שבתה הארץ כנגד שבעים השמיטות שביטלו.

אמנם בזמנינו לרוב העם אין כל כך קשר ישיר עם השמיטה, בזכות כל גופי הכשרויות, (כמוכן שצריכים ללמוד היטב את כל ההלכות הנוגעים לזמנינו), אבל עם הרעיון יש לכולנו קשר, הרעיון הוא לזכור תמיד שכל מה שיש לי אינו שייך לי, ואת זה אפשר לזכור בהרבה דרכים, כגון ע"י שאדם מרבה לתת צדקה, בכך הוא מראה שאינו 'דבוק' לממונו, והרי כך אמרו חז"ל 'לעולם אין אדם מעני מן הצדקה', או מי שהוא בעל אמונה יודע שהסכף שבידו של הבורא הוא, אינו מפחד לחלק משלו לאחרים, והוא זוכר תמיד מיהו בעל הבית האמיתי!

(נפ"ט ט"ז תמוז ה'תש"ד)

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
 באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
 ההודעות

מה חובתו בעולמו

שיתברר ויתאמת אצל האדם

לרגל יומא דהילולא דרבינו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל זי"ע שיחול השבוע ביום כ"ו אייר, אמרנו לעסוק מעט בדבריו הקדושים, ואם כי הרבה מאד ספרים חיבר במשך ימי חלדו על פני הארץ, אולם ללא ספק שהחיבור הנודע ביותר מכל ספריו הוא הספר 'מסילת ישרים', אשר נהפך לאחד מספרי היסוד של כלל ישראל, מלא וגדוש במוסר והוראות בעבודת השי"ת, וממש אין לך אדם מישראל שאינו הוגה בתורתו ועבודתו.

אך יחד עם זאת ניתן לומר בוודאות, שהדיבור המפורסם ביותר של הרמח"ל, שכל אחד יכול לחזור עליו בעל פה, זהו המילים הראשונות שפותחו את הספר מסילת ישרים, וזה לשונו: "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו... שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו".

לא יעשה את המצוות כמנהג בעלמא

בפשטות הכוונה בדברי קדשו, שהאדם צריך להתבונן תמיד ולחשב את דרכיו וכל מעשיו לדעת על מה ולמה הוא עושה כן, האדם יכול לחיות כאן שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, לקיים את כל מצוות התורה ואף להתפלל שלש תפילות ביום, אבל אינו יודע באמת מדוע ולמה הוא עושה כן, אין לו את ההרגש הנכון לדעת מהו עיקר ומהו טפל, ולעולם לא יוכל לברור את המוץ מתוך התבן. זה אולי כואב לומר, אבל מה לעשות שהרבה פעמים זהו המציאות, אנו מכירים את המושג 'תניקות שנשבו' על אנשים שגדלו בבית של הורים שאינם שומרים תורה ומצוות, כך גם בהמשך חייהם גדלו והתחנכו בכאלו מקומות שלא מלמדים שם את האמונה הטהורה המסורה לנו מאבותינו ואבות אבותינו שעמדו על הר סיני, וממילא אין להם שום ידיעה על תורה ויהדות ואינם מתנהגים בדרך זה, לא במזיד הם עושים כן, אלא שפשטו אינם יודעים שום דבר, אף אחד לא לימד אותם.

מן הצד השני ישנם אנשים שזכו להיוולד בקדושה ובטהרה בבית יהודי, אצל אב ואם יראים ושלמים ההולכים בדרך התורה והיראה ומקפידים על קלה כבחמורה, וזהו מה שראה וקלט אצלם עוד מינקותו ושחר נערותו, כשאף מולאים לילד שלוש שנים מכניסים אותו אל התלמוד תורה לתלמוד שם חומש גמרא ומשניות, מכאן ממשיך אל הישיבות הקדושות שם עולה ומתעלה על במתי התורה והיראה, ובבוא היום אף מקים את ביתו על זה הדרך וכן הלאה.

אולם פעמים שאפשר לומר, שאפילו אחד שגדל באופן הזה הוא גם בבחינת 'תניוק שנשבה' (כמובן באופן החיובי), כי לעולם לא התבונן האיש הזה לדעת מהו המטרה שעבורה ירדה נשמתו שמכסא כבוד חוצבה אל העולם השפל הזה, ומדוע הוא מקיים את כל המצוות ולפני מי הוא עומד ומשרת, כל מעשיו הם בבחינת מלומדה, כי כך מורגל לעשות מאז ומתמיד, וכך לימדו אותו אביו ואמו בעודו נער קטן עד שההרגל נעשה טבע.

את המצב הזה בא רבינו הרמח"ל לשלול מיסודו, שחלילה לא יהיה מצב בו אדם מעביר את שנותיו על פני האדמה ומקיים את כל התורה כולה ואינו יודע למה, ועל דבר זה אמר: "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו", דהיינו שבכל דבר שעושה ומקיים יעצור מעט ויתן רווח בין פרשה לפרשה להתבונן מדוע אני עושה כן.

וכבר הרעיש על כך בקול רעש גדול, בדברים הפולחים כליות ולב, רבינו יהודה החסיד ב'ספר חסידים' (סימן קמ"ו) וזה לשון קודשו: "אמר הקדוש ברוך הוא לישיעה, ישעיה ראה מעשה בניי, כי אינו אלא לפני ומחזיקים בו כאדם שמחזיק ונהוג מנהג אבותיו ביזו, באים בביתי ומתפללים לפני תפילות הקבועות כמנהג אבותיו, לא בלב שלם, הם מנקין את ידיהם ומברכים על נטילת ידים ובוצעים ומברכים ברכת המוציא, שותים ומברכים כמו שהדבר שגור בפייהם, אך בעת שהם מברכים אינו מתכווין לברכני, לכן על כן חרה אפו ונשבע בשמו הגדול, לאבד חכמתו היודעים אותו ומברכים אותו במנהג ולא ככוונה דכתיב (ישעיה כ"ד) אבדה חכמת חכמיו, לפיכך הזהירו חכמים על הדבר ואמרו (מדרים ס"ב) עשה דברים לשם פעלים", ע"כ.

זהו הדרך שבו צריך לחיות, עם התבוננות, להתבונן בכל דבר מדוע הוא עושה כן ולפני מי הוא עושה זאת, וכך גם בשעה שלומד תורה, לא שאחר הלימוד יסגור את הספר וישיבונו אל ארון הספרים כאילו לא היה כלום, אלא כפי שכתב הרמב"ן באגרתו הידועה: "הוי זהיר לקרות בתורה תמיד אשר תוכל לקיימה, וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו".

דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי

אכן מי שחי באופן כזה ואינו עושה את מצוותיו מלומדה, אלא בכל דבר שעושה הוא מקדים לפני כן מחשבה והתבוננות, כפי ששורר הפייטן האלוקי רבי שלמה אלקבץ (בפיוט לכה דודי) 'סוף מעשה במחשבה תחילה', אזי כל מהלך החיים שלו נעשה באופן אחר, מרומים יותר, המצוות אינם עליו כמשא וכטורח, אלא בחיות קדושה ובהתלהבות, רגליו נעשים קלות לדבר מצוה, והיפך הגמור מזה שאינו יודע מדוע ולמה הוא מקיים את המצוות, שאז אין לו בהם כל חשק וערבות.

ובזה אפשר לפרש את מה שאמר דוד המלך עליו השלום בתהלים (קמ"ט, לב) 'דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי', כלומר, כיצד יזכה האדם לכך שלבו ירדוף אחר המצוות לקיימם בזריזות, לזה אמר, 'כי תרחיב לבי', על ידי שיתרחב לבו ויבין את תכליתו בעולמו בכך יזכה לקיים את המצוות בזריזות, אך כשאינו מבין את תכליתו בעולמו אינו יכול לזכות לכך, וזהו מה שכתב במסילת ישרים: "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו וכיו", ואם עושה כן זוכה לבסוף להרגיש: "שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא".

חודש סיון

א. ערב ראש חודש סיון הוא יום מסוגל לתפלה ולתיקון המעשים, וכמ"ש בספר זכרון יהודה (מנהגי החתים את קליה) שבער"ח סיון היה לו יום התענית ביתר שאת מבשאר ערב ר"ח, אחרי כי הוא בימי הספירה, וצריך הכנה בתשובה ובתפילה ובתענית קודם יום הקדוש יום מתן תורתנו, אולי נזכה לקבל חלקנו בתורה הקדושה, ואולי נזכה להיות מבני היכלא דמלכא עיי"ש.

ב. ז"ל השל"ה הק' (מס' תמיד פ' ג' נר מצוה את קליה): וביותר צריך זירוז להתפלל שיהיה לו זרע כשר עד עולם, ואגב, כל צרכיהם חיוגום, מה' יצא הדבר, ולבי אומר שעת רצון לתפילה זו בערב ראש חודש סיון, הוא החודש שבו נתנה התורה, ואז נקראים בני ישראל 'אלוקינו, וראוי לישב בתענית ביום ההוא הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה, ויתקנו כל ענייני הבית איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו צדקה לעניים הגונים, ואם אפשר לבעל להתענות אז הפסקה מה טוב ומה נעים, ועל כל פנים יהיה תענית גמור בכל דיני תענית ציבור עכ"ל.

ג. הנהגים לומר תפלת השל"ה בערב ר"ח סיון, מותרים לאומרה אף בשבת (מבית לוי).

ד. אין אומרים תחנון ואין מתענים מתחלת חודש סיון ועד יום ח' בו, דהיינו אחר אסרו חג, מפני ששלשה ימים קודם החג הם שלשת ימי הגבלה שהם ימי שמחה, וממילא גם יום ב' סיון שהוא בין ר"ח ליום ראשון של הגבלה נכלל ג"כ בשמחה, ועוד שבאותו יום אמר להם משה לקדשם ורגילין לקרותו יום המיוחס, ועוד מפני שביום זה חל יום הכיפורים (סי' תצ"ד ס"ג ובמ"ב שם, ערוה"ש ט"ז).

ה. ויש נוהגין שלא לומר תחנון כל הששה ימים לאחר חג השבועות, מפני שקרבנות החג היה להם תשלומין כל שבעה (מ"ב סי' קל"א סקל"ה).

ו. בימים אלו אומרים א-ל אך אפים, ולמנצח יענן, מלבד ראש חודש שאין אומרים (מ"ב סי' קל"א סקל"ה).

ז. הנה במדינתנו המנהג לעשות יגשוין בשלשת ימי הגבלה, ויש מקומות שנוהגין להקל מר"ח סיון עד שבועות (כן המנהג בירושלים, הליכות אבן ישראל), ובעניינים אלו יתפוס כ"א כפי מנהג מקומו (מ"ב סי' תצ"ג סקט"ו), ובספק אין להחמיר בדבר שהוא רק מצד המנהג (שער תצ"ג סק"ה).

ח. בניגשוין בימים אלו (וחג מר"ח סיון), מתענים החתן והכלה (מבית לוי).

ערב שבועות

ט. בערב שבועות יפריש תשעים ואחת פרוטות, וישלים עד שיעור שני פעמים ב"ן, ויתנם לתלמיד חכם עני ועניו, והוא תיקון לעוון אדם הראשון, ועוון העגל, ולפגם הברית, והוא סגולה לחשוכי בנים, ומקרב הגאולה (ספר מעשה הצדקה דף ק"ט ע"ב).

י. מצוה לגלח בערב יום טוב (סי' תע"א ס"ג תקל"א ס"א).

יא. ולענין היתר התספורת בימים שמר"ח סיון עד חג השבועות, יש בזה כמה מנהגים, יש הנוהגין להקל מיום ג' סיון בבוקר, ויש המקילין מר"ח סיון, וכל זה תלוי האין מחושבין ה"ג ימים שבהם יש לנו לנהוג באבילות, וע"כ כל אחד יתפוס כפי מנהג מקומו (מ"ב סי' תצ"ג סקט"ו).

יב. בשם הארז"ל כתבו שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות (שע"ת שם סק"ח).

יג. י"א דקודם הטבילה יגלח ראשו בערב שבועות, והגילוח יהיה דוקא ביום הזה ולא מקודם (מ"ח סי' ט"ו).

יד. חייב אדם לטהר עצמו ברגל, וליך לטבול, ומכל שכן ברגל הזה שבו טבלו את עצמן כל ישראל אנשים ונשים בציווי השם יתברך, כמו שכתוב: "לך אל העם וקדשתם". ובוזרה פרשת אמור משמע לטבול קודם עלות השחר לאחר שלמדו כל הלילה, וכן הוא המנהג בארץ ישראל. ומכל מקום נראה לי לטבול גם כן בערב הרגל, כדי שיהיה בהכנסת הרגל, וגם זכר לאבותינו שטבלו בערב הרגל קודם שקיעת החמה (של"ה מס' שבועות פרק ג' מצוה את ב').

טז. נהגו שלא להקזיז דם בשום ערב יום טוב, ואין לשנות, והטעם, דבערב שבועות יצא שד דשמו טבוח ואילו לא קיבלו ישראל את התורה הוי טבוח להי לבשריהו ולדמיהו, וגזרו רבנן על כל ערב יום טוב משום ערב שבועות, ושורעפ"ן שקורין באנקע"ס או קעפ זעצעי"ן יש מתיירין, ועכ"פ בערב שבועות יש להחמיר, ובלילה שלפני ערב יום טוב מותר להקזיז דם (סי' תס"ח סי' י"ב סקל"ח).

טז. וכ"ז כשרוצה להקזיז לבריאות, אבל משום סכנה כבר דשו בו רבים, ושומר פתאים ה', ואפילו בערב שבועות התייר בא"ר כשצו הרופאים בחולי שיש בו סכנה, אבל בלא"ה לא (שם).

יז. ערב שבועות שיש שעה אחת או ב' שעות אחר שעשו צרכי מועד, לפי שבליילה אחר האכילה מתקבצים בבתי כנסיות כל קהל וקהל בבית הכנסת שלו ואינם יושנים כל הלילה וכו' (רבי אברהם גאלאנטי).

ומקדשי תיראו

רבינו עובדיה ספורנו ז"ל מפרש פסוקי קודש הללו כהמשך אחד עם הפסוקים הקודמים, ומתייחסים אל ימי הגלות. - כאשר בפסוקים קודמים דברה תורה מישראל שנמכר והשתעבד לעכו"ם, ולזה הסמיך תיכף הכתוב: "לא תעשו לכם אלילים ופסל וגו', את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, אני ה'". כלומר: "שאף על פי שתשתעבדו לאומות, כמו שעשה זה שמכר עצמו לגויים, לא תמירו כבודכם בלא יועיל וכו'. 'את שבתותי תשמורו. אף בימי השעבוד, אף על פי שהמנוחה בהם זכר לחירות. ומקדשי תיראו. המקומות המקודשים בגלות, והם

בתי כנסיות ובתי מדרשות אף על פי שחרב בית המקדש. כאמרו (יחזקאל יא, טז) 'ואהי להם למקדש מעט', ואמרו ז"ל (מגילה כט.) אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות" ע"כ. נמצינו למדין ביסוד דין "מקדשי תיראו", שהוא אמור גם על 'בתי מקדש מעט', אלו הם בתי כנסיות ובתי מדרשות. לפי דרכו בקודש יש לפרש טעם סמיכות שתי מצוות הללו יחדיו, מצות שבת ומצות מורא מקדש בהדי הדדי, ובחזק מחמתא מחתינהו. - משום שבכל ימות החול כשבא האדם לבית הכנסת, אין הזמן פנוי בידי הארץ שהותו בו, מחמת עיסוקי הטרדות של ששת ימי המעשה, שכל אחד ממהר לצאת לדרכו.

לא כן בשבת קודש, יום מנוחה ושביתה זכר לחירות, הרי ממילא מאריך אדם את שהותו בביהכ"ל וביהמ"ד. כמו שנהגו ישראל קדושים להאריך בתפילות שבת, בקריאת התורה ובשיעורים שונים, וכן בסעודה שלישית וכדומה. ומתוך כך עלולים להקל בקדושת בית הכנסת, בדיבורים מיותרים ומפוקפקים ח"ו.

לפיכך חיברם הכתוב יחדיו, להזהיר ולהזכיר דוקא בשבת קודש את חומרת דין "ומקדשי תיראו", להיזהר שלא לזלזל חלילה בכבוד בית הכנסת.

וכתב מוהר"ח וויטאל ז"ע בספר "שער הכוונות" (דרושי כוונת הברכות): "ראיתי למורי [רבינו האר"י] ז"ל, נזהר בתכלית הזהירות שלא לדבר כלל בבית הכנסת, אף שלא בשעת התפלה. וכמעט שאפילו בדברי מוסר ותוכחות ותשובה, לא היה רוצה לדבר, כדי שלא ימשך מזה איזה דיבור של חול" עכ"ל.

ואם מרן האר"י הק' הקפיד אפילו על דברי מוסר ותוכחות ותשובה, מה נענה אנו. וכבר נודע ומפורסם בשער בת רבים גדול חומרת זה העוון שהחמירו בו שלא לדבר כלל מאדון עולם עד אדון עולם, גם לא בין גברא לגברא.

מה נאמר ומה נדבר בענין הזלזול בשיחה בטלה בבית הכנסת ח"ו, בפרט בעת התפלה וקריאת התורה, שעל זה נפסק (או"ח סי' קכד סי"ג) שגוערים בו, כי גדול עווננו מנשוא! ועל כך ידוע כל הדוויים.

ובזה הענין כבר האריך רבינו הגה"צ שליט"א בספרו היקר "טיב ההתחזקות - תפילה", הנדפס בשלוש שפות: לשון הקודש אנגלית ורוסית, ושם מבאר רבינו בארוכה כי ה' הטובה, עיין שם ותרווה נחת.

ויהא רעוא שנזכה לקיים כדין "מקדשי תיראו" ביתר שאת ועוז, בפרט בימא דנשמתא שבת קודש! ובכך נזכה להחיש את גאולתנו, ואת פדות נפשנו, בבנין בית קדשנו, ובית תפארתנו, במהרה בימינו, אמן.

[על פי ספר "טיב התורה" פורשא דידן]

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ צוק"ל היה נזהר מאוד במידת הקדושה, והיה מרבה לעורר ולהזהיר על כך את אנשי שלומו.

כשנפגש פעם עם רעהו הרה"ק רבי ייבי מאוסטרהא צוק"ל, דיבר עימו על כך שיש להעיר ולעורר לשמירת הבחורים והאברכים בקדושה וטהרה!

אמר לו הרבי ר' ייבי: אצלי בבית המדרש נוהג אני להקפיד ולהזהיר תדיר על מצות "ומקדשי תיראו", שיש לשמור היטב על קדושת בית הכנסת! זומני שבדורנו אנו יש בכך יותר זלזול, ולכן צריך יותר

את השמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כ"ב)

להתריע בזה הענין. בין שני הצדיקים החל מעין ויחזק קטן, על מה צריך יותר להזהיר את ישראל, אם כדרכו של זה, או כדרכו של זה. החליטו אפוא לפתוח את החומש, ובמקום שייפתח תימצא תשובה בדבר. והנה נפתח לפנינו הפסוק בפרשת וישלח (בראשית לד, לא): "וַיֹּאמְרוּ הַכְּזֹנָה יַעֲקֹב אֶת אַחֲזֵנִי, שמח רבי פנחס שהנה הוכח בעליל צדקת דרכו. אך תיכף הראה לו רבי ייבי, לפירוש יונתן בן עוזיאל על אתר: "ענין שמעון ולוי לא יאי למהוי מתאמר בכנישתהון דישאל וכו'" עכ"ל, הרי שעל הדיבורים בבית הכנסת גם כן יש לעורר ולהזהיר!

ללמדנו עד היכן מגעת מצות "ומקדשי תיראו" דנו, שנראה מעומק דברי הצדיקים הללו, דהתן תרתי מיתלא תלי וקאי זה בזה. ושתי השיטות קשורים ומחוברים יחדיו, אלו ואלו דברי אלקים חיים, דין הניא לדין. כאשר שניהם מתפרשים ועולים בפסוק אחד, הן שמירת הקדושה כפירוש הפשוט "הכזונה יעשה את אחותנו וגו'", והן שמירת קדושת בית הכנסת כפירוש יונתן בן עוזיאל, והינם תרי רעין דלא מתפרשין, והנשמר מזה נשמר מזה, ברית המעור כנגד ברית הלשון ודו"ק, ודי למבין.

[מתוך שיחה במעלה קדושת בית הכנסת]

• § • § •

הגאון הצדיק המפורסם רבי חיים חזקיהו מדיני ס"ט צוק"ל [המכונה חח"מ] בעל "שדה חמד", נולד בעיר הקודש ירושלים ת"ו, ולימים שימש ברבנות בק"ק 'קראסוב בזאר' שבמדינת קיר"ה.

רוב אנשי הקהילה היו ממוצא ספרדי, אבל היו גם לא מעט אשכנזים. הרב הגדול היה מקובל מאד על כל שכבות הציבור, והנהיג את קהילתו בהדר תפארתו בטוב ובנעימים. צורתו ההדורה והופעתו האצילית השפיעה בכל מקום קדושה וטהרה ומידות טובות וישרות. ועוד בחיי חיותו יצא שמו לתהילה בכל קצווי ארץ, והרבה שאלות שונות נשלחו אליו מכל מקומות אחינו בני ישראל שבפזורות הגולה, והיתה מצודתו פרוסה על פני כל הארץ.

בזמנו החלה תנועת ההשכלה לתקוע יתדותיה בין ישראל קדושים רח"ל, מדי פעם היו משנים ממנהגי ישראל קודש. - כאשר ידועה ומפורסמת דרכם העקלקלה, שמתחילה היו מקילים ומבזים את המנהגים, באומרם שהרי אין זה אלא 'מנהג' בעלמא ולא מעיקר הדין, ואין צריך כל כך למסור נפש בזה, עפרא לפומייהו. ועל ידי כך היו מושכים את לב ההמון מאדיקותם במסורת בית אבות, וגוררים ומדחים אותם מדחי על דחי, "עד שאומר לו לך עבוד עבו"ז" (שבת קה); השם ישמרנו מהם ומהמונם.

מנהגים רבים שניסו המשכילים | הפשך בעמוד ד' <

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

מוכן ומזומן

נסעתי עם משפחתי וחמותי לטייל בצפון הארץ. לקחתי אותם לכל מיני אתרים לחילוף עצמות. באחד מהאתרים אמרה חמותי שצריך גם לנסוע לרבי שמעון בר יוחאי. שמעתי אך לא הגבתי. אלא שחמותי המשיכה לבקש מאוד ואף לדרוש לנסוע לרבי שמעון. השבתי לה בכבוד שבעזרת ה' נקבל הזמנה מרבי שמעון וניסע אליו. אשתי שאלה אותי בצד מה בכוונתי לעשות? השבתי לה שיש לי דלק בדיוק לחזור הביתה ואין לי פרוטה נוספת בכיס, אבל לא רציני להגיד שאין אפשרות אז השבתי בצורה כזו ובאמת שאני מאמין שאם תהיה הזמנה של הצדיק הוא כבר ידאג להביא אותנו אליו.

לא חלפו כמה דקות וראיתי את בני מתווכח עם עובד של הפארק. מיהרתי לשם והתברר שהבן שלי מצא שלוש מאות שקלים בצד הדרך והעובד קלט את בני ממהר לפינה להרים את הכסף והישמעאלי החליט שזה הכסף שלו... הוא אפילו לא ידע את הסכום שהיה שם. אמרתי לו: "זה לא שלך ולא שלו זה של רבי שמעון!!!"

לקחתי את הכסף נסעתי לתחנת דלק תדלקתי את הרכב. קניתי ממתקים לכל המשפחה כל אחד מה שבחר לעצמו ואמרתי שזה בזכות הרשב"י שרוצה שנבוא אליו במצב רוח טוב, משם עלינו ישר לרשב"י להתפלל לשמחת חמותי אשתי וכל המשפחה. מיני אז למדתי שהרשב"י משלם במזומן.

כעבור תקופה נסענו כמה חברים ברכב גדול של חבר למקומות הקדושים באזור צפת. בקשתי מחברי הנהג שיואל בטובו לקפוץ לרשב"י להתפלל אבל הוא לא כל כך שמח על הרעיון מכיוון שזה היה בסוף היום ובכדי לחמוק שאל: "אבל מי ישלם על הדלק?" תיכף השבתי שהרשב"י ישלם במזומן!!!

הוא המשיך לשאול אודות הדלק ואותה תשובה קיבל כבראשונה והתחייבתי שיקבל מהרשב"י במזומן. ירדנו מהציון חזרה לרכב והוא שוב שואל בנימה מציקה היכן המזומן שהובטח... בקושי ירדנו את ההר והוא מקבל הודעה: "מי שנמצא במירון, שכחתי תפילין על הבימה מוכן לשלם 200 ₪ למי שיביא לביתר" באותו שניה הוא עשה פרסה ואסף את התפילין והביאן לכתובת של כמה בניינים מהבית שלו. כאשר כל הדרך חזר אני מציק לו בשאלה: "ונו!!! הרשב"י משלם מזומן?!" והיה לנו חיזוק עצום מזה. ישנם עוד סיפורים רבים אך בחרתי באלו למען ספר ניסיון ונפלאותיך.

בעל המעשה: ג. ב. ה.

הפעונין לדכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפסק: 15326517922 o.y.wines@gmail.com

המזרח, ולא יתנגד לעשות המצוה כמנהגו. לפיכך העמידו אפוא את כלונסאות החופה בתוככי בית הכנסת פנימה, פרסו מעליהם את הידיעה המקושרת, והמתינו לבוא הרב כדי לסדר החופה וקידושין כדת וכדין.

כשהופיע הרב בהדרו וראה את החופה העומדת במרכז בית הכנסת חרה אפו מאד, הוא הכיר היטב את המחותנים שהינם מבני עדות האשכנזים הנוהגים לערוך החופה בחוץ, וציווה על אתר לפרק את החופה ולהעמידה מחדש בחוץ תחת כיפת השמים, אל תוך המטר הסוחף...

בני המשפחה נעלבו מן הדרשה, והחלו לבקש ולהתחנן שזה בלתי אפשרי בכפור שכזה להוציא את כל הקהל החוצה, אל תוך הסופה המשתוללת במלוא עוזה. הלא כך נוהגים כאן רוב בני העיר, טענו בלהט, וגם הרב עצמו נוהג כן, ומדוע יש להתעקש כל כך בדבר שאינו אלא מנהג בעלמא, והחופה והקידושין שפיר תופסים לכולי עלמא ב'חלות' שלמה וגמורה גם בתוך הבית.

אבל הרב לא שעה להפצרותיהם כלל וכלל, והתרה בבירור, שאם לא תיערך החופה בחוץ לא תהיה פה הערב חתונה! אני עם הרמ"א זצוק"ל לא מתעסק!! - חתם הרב את הוויכוח.

בתוקף כח רבנותו היה ביזו לעכב את כל מהלך הנישואין, שכן מלבד מה שכיבוד 'סידור הקידושין' היה שייך לרב ולא ניתן לכבד בו אדם אחר ללא רשותו, גם עצם הנישואין של בני הזוג היה נצרך ל'הכשר' מן הרב שיאשר נישואין אלו. - לא נותרה אפוא למשפחה שום ברירה אחרת והם נאלצו להתקפל ולהעמיד מחדש את החופה תחת כיפת השמים, כדרישתו הנחרצת של הרב.

ואכן ערך להם הרב את החופה כדת וכדין, בשמחה גדולה ועצומה על ביצור חומת הדת וקידוש שם שמים שהיה באותה חתונה, שהמעשה התפרסם בכל גלילות העיר. וכבר נודע גדול עת הרצון של עריכת חופה תחת הגשם, שמוסוגל מאוד לעשירות!

צא ולמד, כמה היו גדולי ישראל הצדיקים מוסרים נפשם למען קדושת בית ה', 'בית מקדש מעט', שלא תתחלל קדושתו חלילה, ובשמירה בעוז ותעצומות על קיום מנהגי ישראל קודש, שלא לזוז מהם כמלוא נימה!
ואת מקדש תדא - אני ה'!

[פרסיות, שיחה בענין שמירת מנהגי ישראל]

• § •

דורשי רשומות רמזו בסגולה טובה לאריכות ימים ושנים, בשמירת קדושת בית הכנסת, והשתיקה בשעת התפילה. בתיבת "שיבה" שיש בה נוטריקון: ש'תיקה יפה ב'שעת ה'תפילה! וכן ראשי תיבות: ש'תיקה יפה ב'בית ה'כנסת!
ואת מקדש תדא - אני ה'!

האולם בתפאורה נוצצת המושכת את העין, ועם הרבה כלי זמר, ומקהלות בערבוביא רח"ל וכו'. והיו הרבה מאחינו בני ישראל שנהו אחריהם, שהיה נראה כמו חופה מפוארת, ובפרט הצעירים שנמשכו אחר הקדמה...

רבינו ה"שדה חמד" כמו כל גדולי ישראל נלחם בהם כארי בכל כוחותיו הקדושים, בעוז רוחו והשפעתו הגדולה טרח וייגע על שמירת כבוד 'בתי מקדש מעט', וקים מצות "ומקדשי תיראו" בשלמות ובהידור רב. - בין שאר מלחמותיו כנגדם עמד בגאון בפרץ שלא להתיר לערוך החופה בשום אופן לא בבית, ובוודאי שלא בבית הכנסת. וכפי שהאריך בזה יפה בספרו הק' "שדה חמד" (ח"ז מערכת חתן וכלה ס"ק א' ע' 400 ואילך), עיין שם הרבה חלופות מכתבים עם גדולי דורי בזה.

באחת ההזדמנויות נקרא השדה חמד לסדר חופה וקידושין בעירו, כאשר בתור רב העיר היה כיבוד זה שייך לו, בכל החתונות שנערכו בעיר. המחותנים היו אומנם שייכים לעדת האשכנזים, אבל בהיות שהיה זה יום חורפי מאד, ובחוץ התחוללו סופות כבדות של גשמים ושלגים קשים, העמידו בני המשפחה את החופה בתוך בית הכנסת. - שכן כך לא יירטבו האורחים, ולא יתכלכלו בגדיהם החגיגיים בבוץ ובטיט, וגם יתחממו בהסקה הנעימה שבפנים.

הם חשבו לתומם שהרב בוודאי לא יקפיד על כך, כאשר בין כך רוב החופות הנערכות בעיר הינם מן הספרדים העושים החופה בבית, וכך רגילים בני העיר שחופה נעשית בפנים. וגם הרב עצמו הלא הוא מבני עדות

לשנות בזמנם היה בעיניי "קדושת בית הכנסת", בהיותם רחוקים מיראת שמים כרחוק המזרח מן המערב היתה מצות "ומקדשי תיראו" לצנינים בעיניהם. וחיפשו דרכים רבות לשנות סדרי עולם ומנהגי קודש שנהגו בכל תפוצות ישראל בחרדת קודש מדורות עולם, וניסו בקלקלתם להפוך את 'בית הכנסת' למקום מפגש חברתי ולעריכת פעילות חברתית... גם את התפילה עצמה הפכו למעין 'הופעה' של שירה וזמרה חיצונית, רחמנא ליצלן.

אין כאן המקום להאריך בכל אותם שינויים שניסו המשכילים להכניס בבתי כנסיות של ישראל, שכינו אותם בלשונם: "טעמפל"... ומכניסים כלי עוגב ומקהלות נערים וחזנים למיניהם... שינו את מקום התיבה שעמדה באמצע ההיכל כדי שלא תפריע לקהל... שינו את המחיצות... שינו את סידורי התפילה, ועוד, ובעקבותיהם המשיכו הרפורמים למיניהם בכל בתי התפילה שלהם.

[כבר האריכו האחרונים בכל עניינים אלו, ראה נא לדוגמא בשו"ת "יהודה יעלה", למרוך המהר"י אסאד זצוק"ל (ח"א אור"ח סי' לט) בתשובה אריכתא שהעלה: "אל שלומי אמוני ישראל, כבוד ידידי הנכבדים אפרתים תורנים מופלגים ריעים האהובים,

נוטרים את כרם ה', שומרים משמרת ה' בתורה ובמצות בלב ונפש ומאד, ה"ה עדה קדושה בקהל עם ה', ישמרו ה' וכצנה רצון יעטרם אמן. - על דבר שאלתכם מאתי, להורות לכם דעת תורה הק' בענין בית הכנסת אשר זה חדשים מקרוב בקרב שנים באו באיזו עיירות, באוות נפשם שאפו רוח הזמן, רוצים להרוס ולנתוץ, ולעקור הרבה מהישנות המקובלת בידינו, ולעשות כוונים ולהתדמות ממש בנימוסי שארי הדתות והעמים. גם בצורת בנין בתי כנסיות, כדמות היכליהם קאהר טעמפל, ובדרכי שיר ומלבושים וכיוצא בזה, עד שהרבה אנשים משארי הדתות מעידים שהם כדמות כנסיה שלהם שוה בשוה ממש. - ונפשכם חשקה לדעת האם בית הכנסת כזה מותר או אסור, לאנשים אשר קרבת ה' יחפצון" עכ"ל, יעוין שם באורך דברי קדשו בזה, ועוד הרבה באחרונים].

בטיב המעשה שלפנינו נספרה נא על אחד המנהגים הנפוצים שהיו המשכילים נלחמים לשנות ולעקור, והוא בענין מקום עריכת החופה. כאשר ידוע חילוקי המנהגים בזה, שאחינו הספרדים בני עדות המזרח נהגו לערוך החופה בתוך הבית, ואילו האשכנזים יוצאי אשכנז עושים החופה תחת כיפת השמים. [עיין היטב דעת המחבר והרמ"א בשולחן ערוך אבן העזר (סימן נה ס"א) ובנושאי כלים על אתר].

ואלו המשכילים שיצאו מארץ אשכנז וגרמניה, שינו את מנהגם של ישראל קדושים, והחלו לערוך את החופה בתוך הבית 'טעמפל' שלהם, שם היו מקשטים את

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל המצוי"ב

לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י'סיון תנצבה. מאיר ז'ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע י'ח נסלו תנצבה.

לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י'סיון תנצבה.

שרה שיינדל בת סילה רחה להצלחה בכל העניינים

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

יוסף בן סילה רחה לרפואה שלימה

לע"י מרת הינדל בת משה ירסיוו ובלומה

לע"י יעקב צבי בן ישראל

יור"ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגונוך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענויניים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173